

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

249094

การพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

THE TEACHER QUALITY DEVELOPMENT IN BASIC EDUCATION

SCHOOL : A PARTICIPATORY ACTION RESEARCH

นายพนนพ สกตศิลป์ศิริ

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

249094

การพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

THE TEACHER QUALITY DEVELOPMENT IN BASIC EDUCATION

SCHOOL : A PARTICIPATORY ACTION RESEARCH

นายมนพ สกลศิลป์ศิริ

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

การพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

นายมนพ สกลศิลป์ศิริ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

**THE TEACHER QUALITY DEVELOPMENT IN BASIC EDUCATION
SCHOOL : A PARTICIPATORY ACTION RESEARCH**

MR. MANOP SAKONSINSIRI

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL KHON KAEN UNIVERSITY**

2010

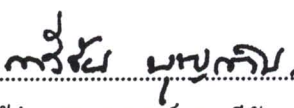
ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หลักสูตร
ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

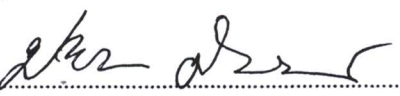
ชื่อวิทยานิพนธ์ : การพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

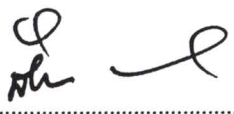
ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ : นายมนพ สกตศิลป์ศิริ

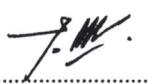
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ	กรรมการ
	รองศาสตราจารย์ ดร.กนกกร สมปราชญ์	กรรมการ
	ดร.ประยุทธ ชูสอน	กรรมการ
	ดร.ทวีศิลป์ สารแสน	กรรมการ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีชัย บุญเดิม	กรรมการ
	รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คัมภีร์ปกรณ	กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีชัย บุญเดิม)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คัมภีร์ปกรณ)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นมادتย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

มนพ สกสศปัสสิริ. 2553. การพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีชัย บุญเติม, รองศาสตราจารย์ ดร.ปริษา คัมภีรปรกรณ์

บทคัดย่อ

249094

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เคยเป็นมา สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา สภาพที่คาดหวัง ทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาหรือบรรลุนสภาพที่คาดหวัง ในการพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกรณีศึกษา การเลือกทางเลือกเพื่อการปฏิบัติ และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการนำทางเลือกไปปฏิบัติ และ 2) เพื่อศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคล กลุ่มบุคคล และโรงเรียน รวมทั้งองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการใช้ตัวสอดแทรก เพื่อพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกรณีศึกษาและใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้ร่วมวิจัยคือข้าราชการครู โรงเรียนพัฒนาขอนแก่น จำนวน 25 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ด้วยจำนวน 4 คน ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้คือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รวม 10 ขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต กรอบคำถามการสนทนากลุ่ม แบบประเมิน และแบบฟอร์มเอกสารเพื่อกรอกข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ร่วมวิจัยดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่ และมีบางส่วนที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้วิจัยนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลทุกกิจกรรมตลอดระยะเวลาการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนพัฒนาขอนแก่น มีภารกิจหลัก คือ การบริหารงานวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณ และบริหารทั่วไป โดยมีระบบการประกันคุณภาพภายในด้วย แต่ปัญหาคือโรงเรียนไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกด้านคุณภาพครู ซึ่งประเมินโดยสำนักงานรับรองและประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เมื่อได้ร่วมกันศึกษาจึงพบว่า “สภาพปัจจุบัน” คือ 1) ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการพัฒนาตนเอง 2) ครูได้รับการพัฒนาไม่ต่อเนื่อง 3) ครูส่วนใหญ่ยังจัดการเรียนการสอนแบบเดิมเน้นการบรรยาย ซึ่งไม่สนองหลักการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) การพัฒนาครูยังขาดระบบที่มีคุณภาพ ดังนั้น สภาพที่คาดหวังคือ ครูเป็นคนดีและมีคุณภาพ สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร่วมกันพิจารณากำหนดและประเมินทางเลือก เพื่อนำสู่การปฏิบัติที่เชื่อมั่นว่าจะสามารถแก้ปัญหาและเกิดสภาพที่คาดหวังได้ ซึ่งปรากฏว่าได้สองทางเลือก คือ 1) การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 2) โรงเรียนจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องความต้องการจำเป็น ผลปรากฏว่า สามารถกำหนดเป็นโครงการและกิจกรรมที่ต้องดำเนินการได้ 6 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาครูมืออาชีพ 2) โครงการเสริมสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง 3) โครงการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานแบบกัลยาณมิตร 4) โครงการฝึกอบรมเรื่องการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 5) โครงการประชุมปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และ 6) โครงการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียน ซึ่งทุกโครงการได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและระดับคุณภาพที่ชัดเจน ได้ร่วมกันกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและแผนพัฒนาตนเองของผู้ร่วมวิจัย แล้วนำสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นระบบ ซึ่งถือเป็นตัวสอดแทรกหลักในการพัฒนาคุณภาพครู นอกจากนี้ยังมีตัวสอดแทรกเสริมด้วย

249094

คือ 1) การบริหารจัดการเชิงระบบ 2) หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ 3) หลักการพัฒนาคู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 4) หลักการนิเทศกัลยาณมิตร

ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ คือ การวิจัยพบว่า ทุกโครงการประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ และคุณภาพของทุกตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ “ระดับ 3” เป็นอย่างน้อย คือ มีคุณภาพในระดับดีขึ้นไป ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้ในทางบวก ทั้งในระดับบุคคล กลุ่มบุคคล และระดับโรงเรียน ตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงหลายประการ ทั้งด้านความรู้ ประสบการณ์ นอกจากนี้ยังเกิดองค์ความรู้ใหม่ที่มีประโยชน์ต่อครู การปฏิบัติงานของครู และต่อโรงเรียน ได้แก่ 1) กระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ 2) การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนางาน 3) การคำนึงถึง 10 หลักการของ PAR 10 จรรยาบรรณ และ 10 บทบาทของผู้วิจัย 4) การคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ 5) หลักการพัฒนาคู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 6) หลักการกัลยาณมิตรนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Manop Sakonsinsiri. 2010. **The Teacher Quality Development in Basic Education School: A Participatory Action Research.** Doctor of Education Thesis in Educational Administration, Graduate School, Khon Kaen University.

Thesis Advisors: Asst. Prof. Dr. Thaveechai Bunterm, Assoc. Prof. Dr. Preecha Kampirapakorn

ABSTRACT

249094

The purposes of this research were to study: 1) the former state and current state, problem, anticipation, solution options for the problems and the consequences of the case of basic education schools; 2) the changing, the learning experienced by teacher at individual, group and school levels; and the body of knowledge brought about by the supplement of interventions principles. The research methodology here in was Participatory Action Research.

The implemented in 10 steps of Participatory Action Research as follow were used 1) Preparation 2) Planning 3) Acting 4) Observing 5) reflecting 6) re-planning 7) Re-acting 8) Re-observing 9) Re-reflecting, and 10) Conclusion. The research participants consisted of 25 teachers, and 4 key informants of Pattana Khon Kaen school. The instruments used were the observation form, interview form, questionnaire form, assessment form, and investigation form or record form.

The research findings:

It was found that an Pattana Khon Kaen school, though giving priority to learning and teaching process management; and this were established the internal education quality standards system. The current state and problem are: 1) the most of research participants self development 2) this school lack of teacher development system and lack of oriented student instruction. The anticipation are teachers moralities and competencies development ; thus implementing two strategic plans and six projects to solve this problems. These are: 1) the professional teacher development by systematic quality process, 2) the student care and engagement system 3) the friendly supervision 4) the classroom action research training 5) the development of school curriculum, together with child-centered learning process, and 6) the student critical thinking development. Most of them are projects for enhancing teachers' quality.

And there has passed the project indicators assessment on satisfied quality level. Moreover, it was found that teachers, school administrators, and the researcher himself also had acquired the bodies of knowledge from their own experience which were: 1) systematic administrative and effectively changing for there own teachers tasks; group tasks; and school administration. 2) being steadfast in six research principles for teachers development, 3) mandatory teachers' roles, 4) being mindful of the ten principles, ten moralities and ten researcher's roles in doing Participatory Action Research, and 5) being mindful of these brought about by the four supplement of interventions principles such as the principle of system approach, the principle of adult learning, the principle of school based management, and the principle of friendly supervision, all for the teachers development in basic education school.

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตาอย่างสูงยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีชัย บุญเดิม และรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คัมภีรปกรณ ที่ท่านให้โอกาสกับผู้วิจัยในการศึกษาเรียนรู้อย่างเต็มที่แล้วกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ปรับปรุง จนสำเร็จเป็นวิทยานิพนธ์ที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ สารัตนะ รองศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์ ดร.ประยุทธ์ ชูสอน ดร.ทวีศิลป์ สารแสน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีชัย บุญเดิม และรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คัมภีรปกรณ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ทุกท่านเมตตาให้การศึกษา สั่งสอน อบรม ด้วยความเอาใจใส่อย่างดี และขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะครูและบุคลากร โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้อย่างยิ่ง ด้วยความตั้งใจ มุ่งมั่นจริงจัง และอดทนอย่างต่อเนื่องจนบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการ ส่งผลให้งานวิจัยมีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษา และขอขอบคุณ เพื่อนร่วมรุ่น 3 ทุกท่าน และ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่มีส่วนสนับสนุนและช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

ขอขอบคุณ คุณครูจุฬารณย์ สกลศิลป์ศิริ คุณชฎามาศ พินิจสุนทร ดร.สุปรีย์ พินิจสุนทร คุณศศิธร คมย์ทิพย์รัตน์ ขอขอบคุณพี่น้อง ญาติ และเพื่อนๆ ทุกคน ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนมาโดยตลอด

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณพ่อคำภา แม่แก้ว สกลศิลป์ศิริ ผู้บังเกิดเกล้า ที่ได้สั่งสอน อบรม บ่มนิสัย และเลี้ยงดูมาอย่างดี อันเป็นจุดเริ่มต้นที่ยิ่งใหญ่ ทรงคุณค่า และมีความหมายตลอดกาล

มนพ สกลศิลป์ศิริ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
คำอุทิศ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. คำถามการวิจัย	6
3. วัตถุประสงค์การวิจัย	7
4. ขอบเขตของการวิจัย	7
5. ข้อตกลงเบื้องต้น	7
6. คำนิยามศัพท์สำคัญ	8
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
1. กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	11
2. หลักการและแนวคิดการพัฒนาคุณภาพครู	45
3. หลักการและแนวคิดตัวสอดแทรกเพื่อการพัฒนาครู	103
4. แนวคิดคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	146
5. ข้อมูลพื้นฐาน	162
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย	172
บทที่ 3 การวิจัยวงรอบที่ 1	173
1. พื้นที่ดำเนินการ	173
2. ผู้ร่วมวิจัย	174
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	175
4. ขั้นตอนการวิจัย	176
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	197
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล	200
7. การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล	205

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
การวิจัยวงรอบที่ 2	263
1. ขั้นตอนการวิจัย	263
2. ผลการวิจัยวงรอบที่ 2	266
3. ผลการประเมินด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน	278
4. ผลการประเมินด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน(โดยผู้วิจัยและผู้สังเกต)	280
5. ผลการสะท้อนผลใหม่	289
6. ผลการวิจัย	293
7. ปัจจัยความสำเร็จ	299
8. บทเรียนที่ได้รับ	301
บทที่ 5	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	303
1. พื้นที่ดำเนินการและผู้ร่วมวิจัย	304
2. คำถามการวิจัย	305
3. วัตถุประสงค์การวิจัย	305
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	305
5. ขั้นตอนการวิจัย	306
6. สรุปผลการวิจัย	314
7. อภิปรายผล	318
8. ข้อเสนอแนะ	325
เอกสารอ้างอิง	329
ภาคผนวก	339
ภาคผนวก ก	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	341
ภาคผนวก ข	
แผนงาน โครงการ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพครู	379
ภาคผนวก ค	
รายชื่อผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	403
ประวัติผู้เขียน	407

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงกระบวนการทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู	48
ตารางที่ 2	แสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมการพัฒนาวิชาชีพ	61
ตารางที่ 3	แสดงผลการสังเคราะห์วิธีการพัฒนาคุณภาพครู	68
ตารางที่ 4	แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของการศึกษา การพัฒนาบุคคล และการฝึกอบรม	75
ตารางที่ 5	แสดงขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานระบบบริหารจัดการ	111
ตารางที่ 6	แสดงขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานระบบพัฒนาครูและบุคลากร	113
ตารางที่ 7	แสดงรูปแบบการพัฒนาครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	131
ตารางที่ 8	แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการฝึกอบรมครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับรูปแบบเดิม	132
ตารางที่ 9	แสดงรูปแบบของกลยุธามิตรนิเทศ	145
ตารางที่ 10	แสดงผลการสังเคราะห์คุณภาพครู	159
ตารางที่ 11	แสดงข้อมูลนักเรียน จำแนกตามเพศและระดับชั้น	163
ตารางที่ 12	แสดงผลการประเมินคุณภาพภายนอก	167
ตารางที่ 13	แสดงข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา	169
ตารางที่ 14	แสดงข้อมูลพื้นฐานรายบุคคลของผู้ร่วมวิจัย	170
ตารางที่ 15	แสดงผลการสังเกตและตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องการพัฒนาคุณภาพครู (ก่อนการพัฒนา)	189
ตารางที่ 16	แสดงข้อมูลของคณะผู้ร่วมวิจัย	201
ตารางที่ 17	แสดงผลสรุปการประเมินตนเองของครูด้านความรู้ (ก่อนการพัฒนา)	210
ตารางที่ 18	แสดงผลการประเมินตนเองของครู ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ (ก่อนการพัฒนา)	211
ตารางที่ 19	แสดงผลการประเมินตนเองของครู ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน (ก่อนการพัฒนา) ตอนที่ 1 สมรรถนะการปฏิบัติงาน	212
ตารางที่ 20	แสดงผลการประเมินตนเองของครู ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน (ก่อนพัฒนา) ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติ	214
ตารางที่ 21	แสดงผลการสำรวจและประเมินตนเอง เพื่อกำหนดแนวทางและวิธีการพัฒนา	215
ตารางที่ 22	แสดงความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครู (ก่อนการพัฒนา)	217
ตารางที่ 23	แสดงรายการของงานโครงการ และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ	221
ตารางที่ 24	แสดงกิจกรรมการพัฒนาตนเอง	222
ตารางที่ 25	แสดงแผนงานและ โครงการ/กิจกรรมพัฒนาครู	223
ตารางที่ 26	แสดงกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการในวงรอบที่ 1	226
ตารางที่ 27	แสดงขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานระบบบริหารจัดการ	235

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 28	แสดงขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานระบบพัฒนาครูและบุคลากร	237
ตารางที่ 29	แสดงขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	243
ตารางที่ 30	แสดงผลการประเมินโครงการที่ 1 การพัฒนาครูมืออาชีพ เพื่อการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	251
ตารางที่ 31	แสดงผลการประเมินโครงการที่ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	252
ตารางที่ 32	แสดงผลการประเมินโครงการที่ 3 การเสริมสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง	252
ตารางที่ 33	แสดงผลการประเมินโครงการที่ 4 การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครูมืออาชีพ	253
ตารางที่ 34	แสดงกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการในวงรอบที่ 2	268
ตารางที่ 35	แสดงผลการประเมินโครงการที่ 5 การประชุมปฏิบัติการ “จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา”	274
ตารางที่ 36	แสดงผลการประเมินโครงการที่ 6 การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียน	275
ตารางที่ 37	แสดงผลสรุปการประเมินตนเองของครูด้านความรู้ (หลังการพัฒนา)	276
ตารางที่ 38	แสดงผลการประเมินตนเองของครู ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ (หลังการพัฒนา)	277
ตารางที่ 39	แสดงผลการประเมินตนเองด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน (หลังการพัฒนา) ตอนที่ 1 สมรรถนะการปฏิบัติงาน	278
ตารางที่ 40	แสดงผลการประเมินสมรรถนะของครู (หลังการพัฒนา)	281
ตารางที่ 41	แสดงความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครู (หลังการพัฒนา)	283
ตารางที่ 42	แสดงผลการประเมินคุณภาพครูมืออาชีพผู้นำการเปลี่ยนแปลง	284
ตารางที่ 43	แสดงรายการงานวิจัยในชั้นเรียนของครู	286
ตารางที่ 44	แสดงผลสรุปการพัฒนาคุณภาพครู โดยภาพรวม	290
ตารางที่ 45	แสดงรายชื่อผลงานทางวิชาการของผู้ร่วมวิจัย	291
ตารางที่ 46	แสดงผลการเรียนรู้ องค์ความรู้ใหม่ และวิธีการปฏิบัติใหม่	294
ตารางที่ 47	แสดงประเด็นการเปลี่ยนแปลงในระดับต่าง ๆ	296

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	แสดงวงจรการวิจัยปฏิบัติการของ Elliott และ Kemmis	15
ภาพที่ 2	แสดงวงจรการวิจัย และบทบาทของครูนักวิจัย ที่เสนอของ Freeman	16
ภาพที่ 3	แสดงแผนแบบการวิจัยของ van Lier	18
ภาพที่ 4	แสดงประเภทของการวิจัยปฏิบัติการ	20
ภาพที่ 5	แสดงการจำแนกระดับของการวิจัยเชิงปฏิบัติการสามระดับ ตามที่เสนอของ Carr and Kemmis	21
ภาพที่ 6	แสดงรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามที่เสนอของ Zuber-Skerritt	22
ภาพที่ 7	เปรียบเทียบแนวคิดการพัฒนาชุมชนแบบเก่าและแบบใหม่ ตามที่เสนอของกาญจนา แก้วเทพ	31
ภาพที่ 8	เปรียบเทียบแนวคิดการพัฒนาชุมชนแบบเก่าและแบบใหม่กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการสามระดับ	32
ภาพที่ 9	แสดงข้อเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามที่เสนอของวิโรจน์ สารรัตนะ	35
ภาพที่ 10	แสดงกระบวนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ตามที่เสนอของ Lewin	43
ภาพที่ 11	แสดงการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ ตามที่เสนอของ Ubben et al.	47
ภาพที่ 12	แสดงยุทธศาสตร์การพัฒนาครู 3 รูปแบบ ตามที่เสนอของ Sergiovanni	50
ภาพที่ 13	แสดงขอบข่ายของการพัฒนาวิชาชีพครู	54
ภาพที่ 14	แสดงขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพ	55
ภาพที่ 15	แสดงเส้นทางแห่งวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา	56
ภาพที่ 16	แสดงกรอบแนวคิดเชิงเหตุผลการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน	63
ภาพที่ 17	แสดงระบบการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา	64
ภาพที่ 18	แสดงรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ	66
ภาพที่ 19	แสดงผังมโนทัศน์การประเมินเพื่อพัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของ สกบศ.	74
ภาพที่ 20	แสดงการบริหารจัดการ“วิธีการเชิงระบบ	104
ภาพที่ 21	แสดงวงจรคุณภาพ PDCA	105
ภาพที่ 22	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสอดแทรกกับการเปลี่ยนแปลง	106
ภาพที่ 23	แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน	108
ภาพที่ 24	แสดงขั้นตอนการออกแบบระบบคุณภาพ	109

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 25	แสดงขั้นตอนปฏิบัติงานของระบบบริหารจัดการ
ภาพที่ 26	แสดงขั้นตอนปฏิบัติงานของระบบการพัฒนาคูและบุคลากร
ภาพที่ 27	แสดงบทบาทของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
ภาพที่ 28	แสดงการกำหนดกรอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
ภาพที่ 29	แสดงประเภทของการวิจัยที่ใช้กับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
ภาพที่ 30	แสดงกระบวนการฝึกอบรม
ภาพที่ 31	แสดงโครงสร้างการบริหารโรงเรียน
ภาพที่ 32	กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเพื่อการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ภาพที่ 33	อาคารเรียนและนักเรียนพื้นที่ดำเนินการ
ภาพที่ 34	คณะผู้ร่วมวิจัย
ภาพที่ 35	แสดงขั้นตอนการวิจัย PAR พัฒนาคูณภาพครู
ภาพที่ 36	แสดงลำดับการนำเสนอผลการพัฒนาคูณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ภาพที่ 37	การทำงานเป็นกลุ่มของคณะผู้ร่วมวิจัย
ภาพที่ 38	ความร่วมมือของทีมผู้วิจัย (ทำงานด้วยความเสียสละ แม้ในวันหยุด)
ภาพที่ 39	ภาพความมุ่งมั่นตั้งใจของทีมในการอบรม
ภาพที่ 40	แสดงผังการนั่งในกลุ่มสนทนา
ภาพที่ 41	ผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน
ภาพที่ 42	นำผลที่ได้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติ
ภาพที่ 43	แสดงลำดับขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พัฒนาคูณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ภาพที่ 44	แสดงผลการวิเคราะห์สภาพความเป็นมา สภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และ ทางเลือกในการพัฒนาคูณภาพครู
ภาพที่ 45	วิทยาการการอบรมเชิงปฏิบัติการ
ภาพที่ 46	การจัดกลุ่มสนทนา
ภาพที่ 47	การสนทนากลุ่มผู้ร่วมวิจัย
ภาพที่ 48	แสดงการบริหารจัดการ “วิธีการเชิงระบบ”
ภาพที่ 49	วงจรคุณภาพ (PDCA)
ภาพที่ 50	แสดงขั้นตอนการออกแบบระบบคุณภาพ
ภาพที่ 51	แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 52	แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานนอกแบบระบบคุณภาพ	233
ภาพที่ 53	แสดงขั้นตอนปฏิบัติงานของระบบบริหารจัดการ	234
ภาพที่ 54	แสดงขั้นตอนปฏิบัติงานของระบบการพัฒนาครูและบุคลากร	236
ภาพที่ 55	แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานของระบบการเรียนรู้	238
ภาพที่ 56	แสดงขั้นตอนปฏิบัติงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	242
ภาพที่ 57	การร่วมสังเกตผล	244
ภาพที่ 58	ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นทีม	244
ภาพที่ 59	การร่วมสะท้อนผลอย่างตั้งใจ	257
ภาพที่ 60	การร่วมวางแผนรอบใหม่	267
ภาพที่ 61	กระบวนการกลุ่ม หัวใจของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	271
ภาพที่ 62	นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข	271
ภาพที่ 63	การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียน	271
ภาพที่ 64	ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากความมุ่งมั่นและร่วมมือ	274
ภาพที่ 65	แสดงขั้นตอนและกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	398
ภาพที่ 66	แสดงความสัมพันธ์ของหลักการและกิจกรรมพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	316